

Reboiras, un organizador colectivo

As diferentes achegas á figura de Xosé Ramón Reboiras son tan diversas como as motivacións que se agochan tras cada unha delas. Hai quen quere ver en Moncho unha sorte de santo laico na procura do martirio, a fin de atopar nutrientes para alimentar aventuras e sementar mundos imaxinarios cos que engaloiar mentes infantís ou dar xustificación a fracasos pasados. Outros, pola súa banda, ofrécennos un Reboiras idealizado, sen ter en conta as circunstancias políticas nas que lle tocou militar, coa intención de lexitimar/explicar unha práctica que convertería ao nacionalismo nunha anécdota no plano histórico. Hainos, tamén, que se esforzan en vender ao noso camarada como un aventureiro fanatizado, nunha sorte de ecuación coa que se pretende criminalizar ao nacionalismo de hoxe. E podíamos seguir con aqueles outros que buscan explicacións conspirativas na súa morte, para agochar a súa falla de compromiso e consecuencia na loita contra o franquismo; sen esquecer aos “orgánicos” da táboa rasa que acreditan que o nacionalismo é politoloxía e máis marketing. Alén

disto, están os que tratan de dar conta dos feitos históricos, con contraste e contextualización. O traballo biográfico que se publica neste caderno pensamos que é merecente da vosa atención, pois responde a estes criterios.

Non sería honrado pretender situar as miñas reflexións sobre a figura de Moncho Reboiras no plano dunha pretendida asepsia científica ou na orde da neutralidade intelectual de quen di repasar feitos desde a lonxanía e que non toma partido. Agora ben, unha cousa é a tese que veño de asentir, e outra ben distinta é o fraude que significan posicións como as que situo no entroito deste texto, isto é, exercer de xastre para construír un Reboiras a medida. Ou, se se quer, de xeito aínda máis claro, imponse combater todo canto significa manipulación, mitificación ou apropiación indebida, para resgatar/ aproveitar nos tempos de hoxe, a experiencia política dun momento chave no proceso de creación teórica e articulación organizativa do nacionalismo actual.

Sabemos que Moncho Reboiras entra en contacto co nacionalismo a través do movemento cultural. É coñecido que o noso camarada adicou os seus primei-

ros esforzos militantes, por encomenda da dirección do Partido, a artellar e facer unha realidade plausíbel; a Fronte Cultural. Non ten sentido aquí someter a análise o traballo cultural do nacionalismo, e moito menos someter a valoración certa cultura que se fai desde o nacionalismo ou a visión asentada a respecto da mesma. Urxe, é tarefa que non resiste demora, adicar cadros e esforzo a este labor, porque o traballo cultural segue a ser a vía máis doada para a ideoloxización da nosa sociedade, para a toma de conciencia por parte do noso pobo sobre a pertenza a unha realidade diferenciada, e tamén para afortalar os sinais identitarios que dan corpo á base material da nación.

A ninguén se lle escapa que o momento político determina o método de loita. Reboiras malamente se podía ter adicado ao traballo institucional, fundamentalmente porque na altura que lle tocou vivir, a representación pública non dependía do resultado das urnas. Isto ten a súa importancia nun momento en que o nacionalismo galego adica un plus fundamental das súas enerxías ao traballo institucional, traballo que cómpre facer pero, sobre todo, traballo que ten que render. Así e todo, non deixa de ser preocupante,

torpeza?, matinar que unha xestión máis ou menos brillante nun goberno calquer ou unha intervención de gran fondura nun Pleno, sexa cal for a institución, vai server de algo se non existe base social que a sustente, que se identifique con ela ou que a divulgue. Isto que parece obvio, non o é tanto, se non percibiríamos unha tendencia a secundarizar o traballo social respecto do institucional. Son as dúas caras dunha mesma moeda, o termómetro para medir o que avanza unha alternativa é o degraio de pobo que organiza detrás dela, unha alternativa avanza cando ten pobo organizado ao seu arredor. Esa foi a grande preocupación de Reboiras.

O movemento sindical nacionalista é o que é pola aportación dos seus milleiros de afiliados, polo compromiso que -con máis ou menos intensidade- lle adicaron e tamén polo contributo de Moncho. Non engadiríamos nada falando daqueles primeiros xermes sindicais, nin dos textos, algúns da autoría de Reboiras, cos que o nacionalismo comenzou a tomarlle o pulso a un campo de xogo que lle fora tradicionalmente alleo. Que testemuño o informe sobre a represión en Ferrol!, após as folgas do 72, onde -por certo- aparece

como único represaliado en Ourense o actual Secretario Xeral do Partido! Interésanos, pola contra, facer fincapé no xeito en que Moncho entendía a militancia obreira, como parte do seu compromiso nacionalista, o sentido que lle daba ao traballo sindical, “*a función dun sindicato verdadeiro é defender os intereses inmediatos dos traballadores*” (Eixo, nº1, Xuño 1974), a crítica á abstracción e ao vangardismo, a denuncia do obreirismo “*que desvíaa á clase obreira da alianza coas clases populares, necesarias para illar ao enemigo*” (TeT, Setembro 1972). Nun tempo en que a tendencia é a parcelar as loitas, un pouco de pouso globalizador e outro pouco de dopping tipo Negri, no que a moda a nivel internacional, canto aburres Lyotard, chama a fragmentar os conflitos en compartimentos estancos (épocas de resaca), onde se etiqueta polos calos non pola ideoloxía; canta vixencia e canta frescura rezuma Reboiras!

Afirmase no editorial do Terra e Tempo do Nadal-Xaneiro de 1972/1973 “*...o pobo galego é capaz de elaborar a súa propia liña revolucionaria... Iso é o que pretende a UPG: non copiar en materia de revolución porque é a morte da revolución*”, e este traballo de dotar dun corpo doutrinal coherente ao nacionalismo galego, ocupou

tamén á primeira e á segunda fornada xeracional do noso Partido. Xa que logo, non é complicado seguir con precisión o pensamento ideolóxico-político de Moncho a través da lectura dos textos partidarios. A crítica ao sectarismo e dogmatismo “(*desviación de esquerda*) que *alonxa ao partido das masas e da súa realidade cotián*” (TeT, Marzo 1973), a necesidade dunha liña política verificada pola práctica, o fundamental de artellar unha fronte que agrupe ao conxunto do pobo galego ou a defensa dunha vía galega ao socialismo e para reforma do Estado.

A Unión do Povo Galego, a altura de Outono do 74, nun documento so o título “Encol da chamada Junta Democrática de España”, amosa xa unha madurez política, estando presentes os eixos cardinais que lle dan sentido a alternativa nacionalista até hoxe en día. Isto é, a defensa da autodeterminación de Galiza, o Estado plurinacional, un modelo de Europa distinto ao definido polo capital trasnacional “*¿Como se pode loitar polos intereses económicos de Galiza e defender ao mesmo tempo a nosa entrada no Mercado Común Europeo cando se trata da unión dos grandes capitalistas monopolistas?*”. Nada do que vimos de referir nos sona reseso ou

demodé, mais pola contra, aseméllanos a proteína que nutre no día a día a práctica política de moitos e moitas de nos. Esta andamiaxe ideolóxica, era a andamiaxe que sustentou a loita de Moncho Reboiras. Non nos une a ela a nostalxia, nin a querencia polo pasado, outravolta o noso apego devén da súa actualidade e a súa corrección. Todo aquilo que non funcione debe ser modificado, pero modificar aquilo que funciona sería de paifocos.

Xosé Ramón Ermida Meilán,
membro do Comité Central
da Unión do Povo Galego